

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında
Münakit Muaddel Ekonomik İş Birliği Anlaşmasını tadil eden 7 Ocak 1952 tarihli
Anlaşmanın onanmasına dair Kanun**

(Resmî Gazete ile ilâm : 19 . III . 1954 - Sayı : 8662)

No.
6370

Kabul tarihi
10 . III . 1954

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 4 Temmuz 1948 tarihinde münakit Muaddel Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının bâzı hükümlerini tadil etmek üzere Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 7 Ocak 1952 tarihinde mektup teatisi suretiyle yapılan Anlaşma bu kanunla onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'îdir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memnurdur.

12 Mart 1954

Amerika Büyükelçiliği
No : 780

Ankara, 7 Ocak 1952

Ekselâns :

Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye Yardım Anlaşması»na; bugüne kadar vâkı tadilleriyle, Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 4 Temmuz 1948 de Ankara'da imzalanmış bulunan «Ekonomik İş Birliği Anlaşması» na ve 1951 tarihli «Karşılıklı Güvenlik Kanunu» (Kanun No : 165, 82 nci Kongre) nun Amerika Birleşik Devletleri Kongresi tarafından kabulüne mütaallik olarak iki Hükümetimiz temsilcileri arasında cereyan etmiş bulunan görüşmelere atıf yapmakla şeref duyarım. Bu görüşmeler neticesinde aşağıdaki anlaşmalara varıldığını teyid etmekle dahi kesbi şeref eylerim.

1. Türkiye Hükümeti, 1951 tarihli «Karşılıklı Güvenlik Kanunu» nun 2 nci kısmında münderiç gaye beyanı da dâhil olmak üzere, bugüne kadar vâkı tadilleriyle, 1948 tarihli Ekonomik İş Birliği Kanununun gaye ve siyasetlerine iştirak eylediğini ifade etmiştir. Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının her hangi bir maddesinde 1948 tarihli Ekonomik İş Birliği Kanununa atıf yapıldığı takdirde, bu atfın bugüne kadar vâkı tadilleriyle 1948 tarihli Ekonomik İş Birliği Kanununa da şâmil olduğu anlaşılacaktır.

2. Türkiye Hükümeti aşağıdaki hususları kabul eylediğini teyid eder:

- Milletlerarası anlayış ve iyi niyetin teşviki ile dünya sülhünün idamesine iştirak etmek;
- Milletlerarası gerginlik sebeplerini ortadan kaldırmak maksadiyle karşılıklı olarak mutabık kalmabilecek hareketlere tevessül etmek;
- Amerika Birleşik Devletlerinin de dâhil bulunduğu çok taraflı veya iki taraflı anlaşma veya andlaşmalarla deruhde eylediği askerî mükellefiyetleri yerine getirmek;

d) Siyasi ve ekonomik istikrarı ile ahenkli olarak, insan gücü, kaynakları, kolaylıkları ve genel ekonomik durumunun müsaadesi nispetinde, kendi savunma gücü ile hür dünyanın savunma gücünün inkişaf ve idamesine âzami surette iştirak etmek;

e) Savunma kapasitesini inkişaf ettirmek için lüzumlu olabilecek bilcümle mâkul tedbirleri ittihaz eylemek; ve

f) Amerika Birleşik Devletlerince yapılan ekonomik ve askerî yardımın müessir bir şekilde kullanılmasını sağlamak maksadiyle münasip tedbirleri almak.

3. İki Hükümet, karşılıkları ödenmek şartıyla verilmiş olan teçhizat ve malzeme dışında, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından tadilâtlı şekli ile «Türkiye ve Yunanistan'a Yardım Edilmesine mütedair Kanun» (Kanun No. 75. 80 nci Kongre, 22 Mayıs 1947) gereğince verilmiş bulunan ve bidayette tahsis edildikleri maksatlar uğrunda istimallerine lüzum kalmıyan teçhizat ve malzemenin, münasip şekilde kullanılmak üzere, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine iadesinin teklif olunmasını sağlamak maksadiyle gerekli usulleri tesis edeceklerdir.

4. Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının IV ncü maddesinin 4 ncü fıkrasına tevfikan Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin istimaline tahsis edilen mebalîğ Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından her hangi bir bölgedeki masraflarının tesviyesi için kullanılabilir.

5. Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının IV ncü maddesinin 6 ncü fıkrası, askerî istihsal, inşaat, teçhizat ve malzeme için yapılan masraflara da şâmil olacaktır.

Mezkûr fıkra ayrıca mültecilerin Türkiye dâhilinde yerleştirilmeleri ve daimî surette insan gücü fazlası bulunan katılan memleketlerden bu insan gücünün müessir bir şekilde kullanılacağı bölgelere - bilhassa inkişaf etmemiş bölgeler ve tâbi ülkeler - muhaceretin teşviki maksadiyle yapılan masraflara da şâmil olacaktır.

6. Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının IV ncü maddesinin 7 ncü fıkrasında bahis konusu ilişiksiz bakıyeler tutarı, mezkûr fıkrada atıfta bulunulan tarih yerine, bu Anlaşma gereğince yapılan yardım programının son bulacağı tarihe göre tesbit edilecektir.

7. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından girişilen her hangi bir yardım programına tahsis olunan veya böyle bir programdan mütevellit bütün fonların, bu fonlar her hangi bir şahıs, firma, müessese, şirket, teşekkül veya Hükümet tarafından başvurulacak ihtiyati haciz, haciz, el koyma ve sair kanuni tedbirlere, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince bu gibi kanuni tedbirlerin yardım programının hedeflerine erişilmesine mâni olabileceğine kanaat getirildiği takdirde, mevzu teşkil etmiyecek şekilde, yatırılmasını, tefrik edilmesini ve bunlar üzerinde hukuk tesisini sağlayacak usulleri iki Hükümet tesbit edeceklerdir.

Yukardaki hükümlerin Türkiye Hükümetince şayanı kabul olduklarına dair Hükümetinizden alınacak bir Nota üzerine, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti işbu Nota ile vereceğiniz cevabı iki Hükümet arasında bu mevzuda varılmış ve cevabı Notanız tarihinde yürürlüğe girecek bir Anlaşma olarak telâkki edecektir.

En üstün saygılarımı lütfen kabul buyurunuz Ekselâns.

Ekselâns

Prof. Fuad Köprülü

Dışişleri Bakanı

Ankara

Maslahatgüzar

Gerald Keith

T. C.

Dışişleri Bakanlığı

No. 390/1

Ankara, 7 Ocak 1952

Bay Maslahatgüzar:

Mefadı aşağıda münderiğ 780 numaralı ve 7 Ocak 1952 tarihli Notanızı almış olduğumu bildirmekle şeref duyarım:

«Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye Yardım Anlaşması» na; bugüne kadar vâkı tadiller ile, Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 4 Temmuz 1948 de Ankara'da imzalanmış bulunan «Ekonomik İş Birliği Anlaşması» na ve 1951 tarihli «Karşılıklı Güvenlik Kanunu» (Kanun No. 165, 82 nci Kongre) nun Amerika Birleşik Devletleri Kongresi tarafından kabulüne mütaallik olarak iki Hükümetimiz temsilcileri arasında cereyan etmiş bulunan görüşmelere atıf yapmakla şeref duyarım. Bu görüşmeler neticesinde aşağıdaki anlaşmalara varıldığını teyid etmekle dahi kesbi şeret eylerim.

1. Türkiye Hükümeti, 1951 tarihli «Karşılıklı Güvenlik Kanunu» nun 2 nci kısmında münderiğ gaye beyanı da dâhil olmak üzere, bugüne kadar vâkı tādilleriyle, 1948 tarihli Ekonomik İş Birliği Kanununun gaye ve siyasetlerine iştirak eylediğini ifade etmiştir. Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının her hangi bir maddesinde 1948 tarihli Ekonomik İş Birliği Kanununa atıf yapıldığı takdirde, bu atfın bugüne kadar vâkı tadilleriyle 1948 tarihli Ekonomik İş Birliği Kanununa da şâmil olduğu anlaşılacaktır.

2. Türkiye Hükümeti aşağıdaki hususları kabul eylediğini teyid eder :

- a) Milletlerarası anlayış ve iyi niyetin teşviki ile dünya sulhünün idamesine iştirak etmek;
- b) Milletlerarası gerginlik sebeplerini ortadan kaldırmak maksadiyle karşılıklı olarak mutabık kalılabilecek hareketlere tevessül etmek;
- c) Amerika Birleşik Devletlerinin de dâhil bulunduğu çok taraflı veya iki taraflı anlaşma veya andlaşmalarla deruhde eylediği askerî mükellefiyetleri yerine getirmek;
- d) Siyasi ve ekonomik istikrarı ile ahenkli olarak, insan gücü, kaynakları, kolaylıkları ve genel ekonomik durumunun müsaadesi nispetinde, kendi savunma gücü ile hür dünyanın savunma gücünün inkişaf ve idamesine âzami surette iştirak etmek;
- e) Savunma kapasitesini inkişaf ettirmek için lüzumlu olabilecek bileümle mâkul tedbirleri ittihaz eylemek; ve
- f) Amerika Birleşik Devletlerince yapılan ekonomik ve askerî yardımın müessir bir şekilde kullanılmasını sağlamak maksadiyle münasip tedbirleri almak.

3. İki Hükümet, karşılıklı ödenmek şartıyla verilmiş olan teçhizat ve malzeme dışında, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından tadilâtlı şekli ile, «Türkiye ve Yunanistan'a Yardım edilmesine mütedair Kanun» (Kanun No. 75, 80 inci Kongre, 22 Mayıs 1947) gereğince verilmiş bulunan ve bidayette tahsis edildikleri maksatlar uğrunda istimallerine lüzum kalmıyan teçhizat ve malzemenin, münasip şekilde kullanılmak üzere, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine iadesinin teklif olunmasını sağlamak maksadiyle gerekli usulleri tesis edeceklerdir.

4. Ekonomik İş Birliği Anlaşmanın IV ncü maddesinin 4 ncü fıkrasına tevfikân Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin istimaline tahsis edilen mebalîğ Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından her hangi bir bölgedeki masraflarının tesviyesi için kullanılabilir.

5. Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının IV ncü maddesinin 6 ncü fıkrası, askerî istihsal, inşaat, teçhizat ve malzeme için yapılan masraflara da şâmil olacaktır.

Mezkûr fıkra ayrıca mültecilerin Türkiye dâhilinde yerleştirilmeleri ve daimî surette bir insan gücü fazlası bulunan katılan memleketlerden bu insan gücünün müessir bir şekilde kullanılabilir bölgelere - bilhassa inkişaf etmemiş bölgeler ve tâbi ülkeler - muhaceretin teşviki maksadiyle yapılan masraflara da şâmil olacaktır.

6. Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının IV nci maddesinin 7 nci fıkrasında bahis konusu ilişiksiz bakıyeler tutarı, mezkûr fıkırada atıfta bulunulan tarih yerine, bu Anlaşma gereğince yapılan yardım programının son bulacağı tarihe göre tesbit edilecektir.

7. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından girişilen her hangi bir yardım programına tahsis olunan veya böyle bir programdan mütevellit bütün fonların, bu fonlar her hangi bir şahıs, firma, müessese, şirket, teşekkül veya Hükümet tarafından başvurulacak ihtiyati haciz, haciz, el koyma ve sair kanuni tedbirlere, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince bu gibi kanuni tedbirlerin yardım programının hedeflerine erişilmesine mâni olabileceğine kanaat getirildiği takdirde, mevzu teşkil etmiyecek şekilde, yatırılmasını, tefrik edilmesini ve bunlar üzerinde hukuk tesisini sağlayacak usulleri iki Hükümet tesbit edeceklerdir.

Yukardaki hükümlerin Türkiye Hükümetince şayanı kabul olduklarına dair Hükümetinizden alınacak bir Nota üzerine, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti işbu Nota ile vereceğiniz cevabı iki Hükümet arasında bu mevzuda varılmış ve cevabi Notanız tarihinde yürürlüğe girecek bir Anlaşma olarak telâkki edecektir.

En üstün saygılarımı lûtfen kabul buyurunuz **Ekselâns.»**

Türk Hükümetinin yukardaki hususatı tasvibetmiş olduğunu bildirmekle kesbi şeref eylerim.

En üstün saygılarımı lûtfen kabul buyurunuz, Bay Maslahatgüzar.

Mr. Gerald Keith
Maslahatgüzar
Amerika Büyük Elçiliği
Ankara

Dışişleri Bakanı
Fuad Köprülü

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 11 . 3 . 1954 ve 1/385
Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası : 12 . 3 . 1954 ve 4/169
Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları : Cilt Sayfa
14 543
29 250,607:608,629,658,739:742

[İnikat : 63 — 203 sıra numaralı matbuâ 63 noü İnikat zaptına bağlıdır.]